

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації МОРОЗОВСЬКОЇ Оксани Анатоліївни на тему: «Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Дисертаційне дослідження Морозовської Оксани Анатоліївни на тему «Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право» (галузь знань 08 «Право») виконана на кафедрі кримінального права та кримінології факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ. Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Київського університету права НАН України 28 грудня 2020 року (протокол № 2). Тема відповідає науковому напрямку «кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» в межах спеціальності 081 «Право».

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Морозовської Оксани Анатоліївни на тему «Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції» підготовлений за результатами попереднього розгляду цієї дисертації та публічної презентації Морозовської О.А., наукових результатів зазначеної дисертації, який відбувся 29 квітня 2024 року – (протокол засідання кафедри кримінального права та кримінології факультету № 12-1).

Рецензенти:

1) професор кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук Коваленко А.В.;

2) доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Драгоненко А.О.;

За результатами засідання було складено наступний висновок.

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Після укладення Угоди про асоціацію та прийняття відповідних законодавчих змін, відбувається перетворення внутрішнього регулятивного права України, що проявляється в гармонізації та уніфікації законодавства України з законодавством ЄС у визначених сферах, зокрема, у сфері захисту прав споживачів. Законодавство про захист прав споживачів вже пройшло значні зміни та поступово впроваджує нові стандарти, які формуються внаслідок цих процесів, зокрема, для всіх виробників встановлено обов'язок випускати на ринок лише безпечну продукцію.

Закон про кримінальну відповідальність також пройшов зміни та

передбачає відповідальність за умисне введення в обіг (випуск на ринок України) небезпечної продукції, якщо такі дії вчинені у великих розмірах (ст. 227).

Однак, у науковій літературі зазначені зміни критикуються, вказуючи на неузгодженість між кримінальним і регулятивним законодавством у частині позначення предмета кримінального правопорушення, а також наголошують на доцільності диференціації кримінальної відповідальності за вчинене шляхом конструювання кваліфікованих складів кримінальних правопорушень в залежності від тяжкості суспільно небезпечних наслідків.

Крім того, певні науковці та експерти пропонують включити до сфери кримінальної відповідальності умисне введення в обіг та реалізацію недоброякісної продукції або товарів, а також явно фальсифікованої продукції, що становить загрозу для життя і здоров'я споживачів.

У проєкті нового Закону про кримінальну відповідальність розглядаються дві нові кримінально-правові диспозиції, які передбачатимуть відповідальність за незаконне поводження з продукцією, що становить небезпеку для життя чи здоров'я людини, а також для довкілля. Однак в цих нормах залишається неузгодженість між кримінальним і регулятивним законодавством у частині позначення предмета кримінального правопорушення.

Окремі питання, що пов'язані з безпечністю продукції, яка вводиться в обіг на ринку України, досліджували у своїх роботах П. П. Андрушко, О. М. Готін, У. В. Гулявська, Н. О. Гуторова, О. О. Дудоров, К. Б. Дудорова, В. А. Клименко, І. А. Коваленко, О. П. Мамотенко, М. Б. Марцинюк, В. М. Мельничук, М. М. Мінаєв, Н. В. Наумчук, Т. В. Одинцова, В. І. Павликівський, А. М. Ришелюк, Т. А. Сокур, Ю. С. Тимошук, М. І. Хавронюк, А. М. Цюра, К. В. Юртаєва та інші.

Проблематика кримінальної відповідальності за умисне введення в обіг (випуск на ринок України) небезпечної продукції була опрацьована в дисертаційних та монографічних дослідженнях О. М. Готіном «Кримінальна відповідальність за випуск або реалізацію недоброякісної продукції в умовах ринкової економіки» (м. Луганськ, 2003 рік), М. І. Хавронюком «Право споживачів на безпечність продукції: кримінально-правове забезпечення» (м. Київ, 2011 рік), а також Т. А. Сокур «Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції» (м. Запоріжжя, 2021 рік).

Проте, незважаючи на значний науковий інтерес до питання безпечності продукції, яка вводиться в обіг, а також наявність глибоких досліджень та пропозицій щодо удосконалення зазначеної кримінально-правової норми, деякі аспекти формулювання статті 227 КК України залишаються предметом дискусій і досі. Зокрема, виникають питання щодо точності та чіткості формулювання цієї норми, а також щодо відповідності виду та розміру покарання, передбаченого за вчинення цього кримінального правопорушення, здійсненим діям та їхнім наслідкам.

Дисертація виконана згідно з планом науково-дослідної роботи Київського університету права Національної академії наук України в межах

теми «Державно-правове регулювання суспільних відносин в умовах нових глобалізаційних викликів: вітчизняні та міжнародні реалії» (номер державної реєстрації U11U004745).

2. Наукова новизна результатів дослідження.

Дисертація О.А. Морозовської є комплексним дослідженням теоретичних і практичних проблем кримінальної відповідальності за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції.

У результаті проведеного дослідження було сформульовано ряд нових наукових концепційних положень та висновків, які містять елементи як теоретичної, так і практичної новизни, запропоновані особисто дослідником. Аналіз роботи О.А. Морозовської дозволяє зробити наступні висновки:

уперше:

1) обґрунтована доцільність замінити в ст. 227 КК України зворот «небезпечна продукція, тобто продукція, яка не відповідає вимогам щодо безпеки продукції, встановленим нормативно-правовими актами» на зворот «харчові продукти чи товари, роботи чи послуги, що не відповідають встановленим вимогам щодо безпеки для життя або здоров'я людини, майна чи довкілля».

2) запропоновано розширити форми суспільно небезпечних діянь, передбачених в ст. 227 КК України, встановивши відповідальність також за умисний обіг харчових продуктів чи товарів, що не відповідають встановленим вимогам щодо безпеки для життя або здоров'я людини, майна чи довкілля;

3) обґрунтована необхідність в ст. 227 КК України в ч. 2 в якості кваліфікуючої ознаки передбачити відповідальність особи, яка раніше вже була засуджена за таке діяння, оскільки повторне умисне введення в обіг, а також обіг харчових продуктів чи товарів, виконання робіт чи надання послуг, що не відповідають встановленим вимогам щодо безпеки для життя або здоров'я людини, майна чи довкілля має більш високий ступінь суспільної небезпеки ніж основний склад кримінального правопорушення;

4) запропоновано передбачити в якості кваліфікуючої таку обставину як вчинення діяння, передбаченого ч. 1 ст. 227 КК України, за допомогою медіа чи інформаційних систем, у тому числі Інтернету, оскільки такі технічні можливості значно розширюють коло потенційних споживачів (користувачів) харчових продуктів, товарів, робіт та послуг і, як наслідок, підвищує суспільну небезпеку;

5) обґрунтована доцільність використання в диспозиції ст. 227 КК України вказівки на значні розміри, замість великих. Під значними розмірами слід розуміти вартість харчових продуктів, товарів, робіт чи послуг, що у двадцять разів і більше перевищують нмдг;

удосконалено:

6) назву розділу VII Особливої частини КК України, зокрема, запропоновано нову назву: «Кримінальні правопорушення проти фінансів та господарської діяльності», яка чітко демонструє, які саме суспільні

відносини поставлені під кримінально-правову охорону нормами зазначеного розділу;

7) прийоми законодавчої техніки формулювання ст. 227 КК України, зокрема, запропоновано нову назву статті: «Умисне введення в обіг або обіг харчових продуктів чи товарів, виконання робіт чи надання послуг, що не відповідають встановленим вимогам щодо безпеки для життя або здоров'я людини, майна чи довкілля», в ч. 2 та ч. 3 передбачити кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення;

8) примітку до ст. 227 КК України, зокрема, запропоновано нову редакцію: «під введенням в обіг або обігом харчових продуктів чи товарів, виконанням робіт чи наданням послуг, що не відповідають встановленим вимогам щодо безпеки для життя або здоров'я людини, майна чи довкілля, вчиненим у значних розмірах, слід вважати вартість харчових продуктів чи товарів, робіт чи послуг, що у двадцять разів і більше перевищують нмдг».

отримали подальший розвиток:

9) дослідження положень зарубіжного законодавства щодо кримінальної відповідальності за введення в обіг небезпечної продукції, які визначили доцільність їх використання в кримінальному законодавстві України, зокрема, щодо визначення в диспозиції статті таких форм суспільно небезпечного діяння як транспортування, зберігання та реалізація небезпечної продукції, а також щодо диференціації кримінальної відповідальності у разі повторного вчинення кримінального правопорушення, а також в залежності від ступеня суспільної небезпеки шляхом поділу за характером наслідків;

10) думка про недоцільність використання в ст. 227 КК України звороту «випуск на ринок», оскільки організаційно-правова стадія випуску продукції притаманна соціалістичній економіці, а не ринковій.

11) позиція щодо доцільності виключення зі ст. 227 КК України вказівки на ринок України, оскільки така вказівка обмежує можливість застосовувати цю кримінально-правову норму до умисного введення в обіг небезпечної продукції, призначеної на експорт;

12) пропозиція визначити в ст. 227 КК України кримінально караною умисну бездіяльність, оскільки суспільно небезпечним є невиконання особою певних обов'язків, що покладені на неї законом, угодою чи службовим становищем, зокрема, у разі невжиття заходів щодо зберігання харчових продуктів чи товарів, які стали небезпечними після введення їх в обіг;

13) положення про доцільність встановлення в ст. 227 КК України в якості кваліфікуючої ознаки кримінального правопорушення настання таких суспільно небезпечних наслідків як отруєння, тілесні ушкодження або смерть особи;

14) позиція щодо доцільності розширення видів покарань, передбачених в санкції ст. 227 КК України, зокрема, запропоновано для основного та кваліфікованих складів кримінального правопорушення передбачити альтернативне покарання у виді позбавлення волі.

3. Теоретичне і практичне значення отриманих наукових

результатів дослідження. Одержані у роботі результати дослідження становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані:

– у *науково-дослідній* – для подальшого вивчення проблем кримінальної відповідальності за умисне введення в обіг небезпечної продукції;

– у *правотворчій* – під час підготовки змін та доповнень до КК України щодо удосконалення підстави кримінальної відповідальності за умисне введення в обіг небезпечної продукції;

– у *правозастосовній* – під час кваліфікації протиправних діянь, що призвели до умисного введення в обіг небезпечної продукції;

– в *освітній* – під час підготовки навчальних посібників з кримінального права, а також під час викладання навчальних дисциплін у закладах вищої освіти.

4. Наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, та повнота їх опублікування.

Основні наукові результати дисертації Морозовської Оксани Анатоліївни на тему «Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції» відображено у 9 працях, з яких 4 – це статті в наукових фахових виданнях України та 5 – матеріали науково-практичних конференцій:

основні наукові результати дисертації:

1. Морозовська О. А. Кримінально-правове значення «небезпечної продукції» за законодавством України. Економіка. Фінанси. Право. 2022. № 10. С. 8-12.
2. Морозовська О. А. Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг небезпечної продукції в Україні та країнах ЄС. Правовий часопис Донбасу. № 4 (81). ч. 2. 2022. С. 113-117.
3. Морозовська О. А. До проблеми визначення предмета умисного введення в обіг (випуску на ринок України) небезпечної продукції. Економіка. Фінанси. Право. 2023. № 9. С. 37-39.
4. Морозовська О. А. Проблемні аспекти об'єктивної сторони умисного введення в обіг (випуску на ринок України) небезпечної продукції (стаття 227 Кримінального кодексу України). Правовий часопис Донбасу. № 3 (84). 2023. С. 43-46.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Морозовська О. А. Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг небезпечної продукції в Україні, Грузії та Польщі. Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 16-17 квітня 2021 року). Львів. 2021. С. 50-53.
6. Морозовська О. А. Кримінально-правовий захист прав споживачів на безпечність продукції в Україні. Актуальні проблеми сучасної юридичної науки та практики. Випуск 2: матеріали круглого столу (м. Київ, 7 жовтня 2021 року). Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. С. 78-82.

7. Морозовська О. А. Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг небезпечної продукції в Україні та Німеччині. Національне та міжнародне право: історія, сучасність, перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 09-10 червня 2022 року). Вінниця, 2022. С. 188-193.
8. Морозовська О. А. Вплив євроінтеграційних процесів на захист прав споживачів в Україні. Забезпечення прав людини: національний і міжнародний виміри: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 09 грудня 2022 року). Вінниця, 2022. С. 333-338.
9. Морозовська О. А. Генезис кримінальної відповідальності за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції. Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної щорічної дистанційної наукової конференції (м. Одеса, 14 квітня 2023 року). Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2023. С. 127-131.

Зазначені публікації містять належне обґрунтування отриманих наукових результатів, опубліковані у виданнях, кількість та рівень яких відповідає встановленим вимогам, характеризуються повнотою викладу матеріалів дисертації, опубліковані у різних випусках (номерах) наукових періодичних видань. Серед наведених публікацій немає таких, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації. Опублікування результатів дисертації Морозовської Оксани Анатоліївни на тему «Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції» відповідає вимогам, встановленим п. 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами і доповненнями від 21 березня 2022 року № 341).

5. Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження. Основні положення та наукові висновки є обґрунтованими, базуються на аналізі літератури з тематики дослідження та узагальненні практики застосування національного законодавства (усього – 251 найменувань).

Структура дисертаційного дослідження О.А. Морозовської відповідає визначеній меті та поставленим завданням дослідження. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Разом із тим, робота не позбавлена низки недоліків, основні з яких зазначені нижче.

6. Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації.

В дисертаційній роботі визначається кваліфікуючими ознаками кримінального правопорушення є заподіяння з необережності тяжкої або середньої тяжкості шкоди здоров'ю, або смерть людини, при цьому дане твердження є дискусійним, у зв'язку з тим, що не можливо ставити в одну

ранг як смерть людини і заподіяння шкоди її здоров'ю. Відповідно до Конституції України життя людини є найвищою соціальною цінністю.

Також, залишається недослідженим в повній мірі питання, щодо контрабанди товарів які є небезпечними для життя та здоров'я особи і які можливо послідовно потрапили на ринок України. Тому, можливо дане питання також необхідно розглядати з аспекту незаконного потрапляння даної продукції на реалізацію.

Разом із тим, зазначені недоліки носять здебільшого дискусійний характер або характер побажань і не знижують у цілому високого наукового рівня дисертаційного дослідження.

Загальний висновок

З урахуванням викладеного, представлена дисертаційна робота Морозовської Оксани Анатоліївни «Кримінальна відповідальність за умисне введення в обіг на ринку України небезпечної продукції» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759) і може бути рекомендоване до захисту в спеціалізованій вченій раді.

**Головуючий на засіданні
кафедри кримінального права
та кримінології факультету № 1,
доктор юридичних наук
старший дослідник**

Тетяна ПОНОМАРЬОВА

07 травня 2024 року
Підпис Пономарьової Тетяни Ігорівни засвідчую

**Начальник відділу
документування службової діяльності**

Юлія МЕРКУЛОВА